

GAZETA POZNANSKA.

Nro. 9.

w Środę dnia 1. Lutego Roku 1815.

OSTRZEŻENIE.

Prefekt Departamentu Poznańskiego.

Ponawiając tylokrotne zakazy o nieprzyimowanie osób bez zaświadczeń, ostrzegam Publiczność, iż nietylko za przestąpienie zakazu tego, każdy do odpowiedzialności pociągnięty będzie, lecz nadto, gdyby kto przyjął, lub utrzymywał dezertera z wojska Polskiego, podpadnie karze 1,000 Zł., przepisanej Dekretem Królewskim d. d. 14. Stycznia 1812 r. w Dz. P. Nro. 39.

Poznań dnia 23. Stycznia 1815.

podpisano:

J. PONINSKI.

Za Sekretarza Generalnego, J. Lekszycki.

Z Warszawy dnia 21. Stycznia.

Dalsza osnowa wyciągu z Dziennika departamentowego Warszawskiego.

ODPOWIEDŹ

na zagadnienia w materji wydobycia włościan z straszniejszego stanu.

Chęć naradzenia się publicznego i wezwanie obywateli do dyskusji korespondencyjnej w materji tak ważnej, jaką jest urządzenie włościan w kraju naszym, w nowym wystawia blasku przymioty serca i rozumu znakomitego współrodaka naszego, JO. Xięcia Jmci *Czartoryskiego*; w nagrodę też za usiłowania ciągłe o byt i pomyślność oyczyzny łożone, znajdzie niechybnie ową wewnętrzną pociechę, jaką nadaie czyste i miłością ludzkości oddychające serce, a razem i to słodkie przekonanie, że do przywiązania, szacunku i wdzięczności współbraci swoich, niezaprzeczonego coraz więcej nabywa prawa.

Zapytanym zostawszy od W. Podprefekta powiatu Orłowskiego, iakiego w tej materji jestem zdania? pośpieszam w zadosyć uczynieniu tak chlubnemu wezwaniu, przesyłając uwagi moje w krótkości zebrane, nietylko

w teoryi stosowney ekonomii polityczney, lecz w sercu moiem, doświadczeniu i długoletniem zastanowieniu się nad ludem wiejskim czerpane. Niemoże ten być winionym o przyłączenie do nowości, o mamienie blaskiem fałszywey filozofii, na którą dziś tylu nastaje, lub o uchybienie narodowości, w imieniu której nie jeden przeciw wiecznym prawom odzywa się, kto otwarcie w obronie praw i wolności ludu wiejskiego stawia: skoro same ustawy przyrodzenia, nauki obyczajowej i chrystyanizmu dawniejsze i świętsze nad wszelkie prawa pisane, lub przywłaszczenia z czasem z feudalności, bezrządu i możnowładztwa przechodzące, również prawa osobiste tak dobrze dla włościanina, iak dla mieszczanina i szlachcica bezwarunkowo przepisały. Ktokolwiek jest obeznany z ważną nauką ekonomii polityczney i iey zastosowaniem do jednego z trzech główniejszych źródeł zarobków, to jest: rolnictwa czyli produkcji, ten zaiste się przekonał, że iak chęć ulpszenia swego bytu jest wrodzoną każdemu człowiekowi, tak też iedno tylko prawo własności może być dla niego dzielnym bodź-

cem do pracy i przemysłu. Właściciel tylko może być interessowanym, aby dla siebie o najmniejszym koszcie największy czysty dochód przysposobił, aby wewnętrzney siły gruntów nieosłabiał, owszem rzeczywistą ich wartość utrzymywał i coraz więcej pomnażał.

— Takowych moralnych pobudek z przytoczenia naszego wynikających, mieć niemoże najemnik, człowiek cudzą zarządzający własnością, tem mniej poddany owe istotne narzędzie gruntowe. Im więc urządzenie gruntów włościańskich w kraju naszym będzie podobniejszym do rzeczywistej własności, a włościanin im rzeczywistym stanie się ich właścicielem, tem się rolnictwo podług zdania i przekonania mego do wyższego stopnia doskonałości coraz bardzo zbliżać będzie, a przez to samo i drugie dwa źródła zarobków, to jest: rękodzieła i handel, wzmacniać się i krzewić zaczną. Przechodziłoby mój zamiar, rozbierać przed tak światłymi mężami, którym się może uwagi mojej w ręce dostaną, złe skutki poddaństwa dla kraju, włościan i samych nawet dziedziców; byłoby to prócz tego tylko powtórzeniem, co w tej mierze klasyczni powszechnie znajomi autorowie napisali; te jednak niezaprzeczone prawdy przypomnieć niech mi się godzi:

„Że iak istotnymi właścicielami włości i „gruntów one składających, bądź prawem „spadkowem, bądź przez kupno nabytych, „są dziedzice ziemiańscy, tak istotnymi również właścicielami rąk i sił swoich są włościanie; że wszelkie robocizny, daniny, obowiązki z wolnego tylko i wzajemnego stron „zezwoienia wynikać mogą. Że dziedzicowi „gruntu, budynków i załóg inwentarskich „wolno tyle, ile mu się zdaie, żądać od „włościanina, wypuszczając mu oneż bądź na „krótki lat przeciąg, bądź w wieczystą dzierżawę, bądź też na wieczne prawo, skoro „włościanin zezwoli dobrowolnie na robocizną, czynsz, opłatę, daniny przewyższa-

„iące nawet wartość i dochód czysty z gruntu „od dziedzica sobie nadanego, nie w tém ani „złego, ani niesprawiedliwego upatrywać niemożna, byleby z dobrej woli i bez żadnego przymusu lub podstępny włościanin „na warunki przez dziedzica założone przystał; lecz niewola i poddaństwo pod jakimkolwiek bądź ukryte imieniem, choćby nawet patryarchalnego Rządu, zarówno między Polakami, iedney oyczyzny synami „bydź niemoże, a każdemu włościaninowi „na Polskiej ziemi mieszkającemu, powinno „bydź wolno (podług brzmienia konstytucyi „3go Maia 1791, tego pięknego pomniku „świata i sławy narodowej) czytać umowy na „osiadłość, robocizną lub czynsz, iak i dopóki się umowi, osiadać w mieście, lub na „wsiach mieszkać, przenieść się nawet, gdzie „zechce, uczyniwszy zadosyć obowiązkom, „które na siebie dobrowolnie przyjął.“

(Dalszy ciąg potém.)

Zagajenie posiedzenia publicznego Towarzystwa królewskiego Warszawskiego Przyjaciół nauk, przez JW. Staszica, Prezesa onegoż, d. 11. Stycznia 1815.

(Dalszy ciąg.)

Kanonik Trzciniński, Professor Emeryt w Akademii Krakowskiej: rozmaite własne pisma.

Felix Jarocki, Nauczyciel w Akademii Krakowskiej *): *Rozprawę o parney machinie Watta.*

Kolega Poullin własne dzieło: *O przecięciach ostrokrogowych.*

Ignacy Oldakowski, Doktor prawa i Professor w gimnasion Krzemienieckim; *Rozprawę o przyczynach upowszechnienia i trwałości powagi prawodawstwa Justyniana po szkołach i sądownictwach.*

*) Teraz Professor Fizyki w szkole Departamentowej Poznańskiej.

Kollega *Bandtke*, Bibliotekarz i Dziekan wydziału filozoficznego Akademii Krakowskiej, złożył: *Miscellanea Cracoviensia*.

Kollega *Vogel*, Professor rysunków w szkole departamentowej Warszawskiej: *Historię narodu żydowskiego*, przez *Flawiusza Józefa*.

Kollega *Aloizy Ossiński*, Professor w gimnasionie Krzemienieckim: *Własną rozprawę o życiu i o pismach Piotra Skargi*.

Doktor Medycyny *Frank*, Professor w Akademii Wileńskiej: *Rozprawę o początku i naturze choroby włosów plica polonica zwanej*, drugą: *O wpływie rewolucyi Francuzkiej na naukę lekarską praktyczną*.

Kollega *Jan Sniadecki*, Rektor szkoły głównej Wileńskiej: *Żywot literacki Hugona Kollataia*, i *żywot Piotra Hrabiego Zawadowskiego*.

General *Kosecki* oddał dzieło wojskowe pod tytułem: *Poręcznik dla Podoficerów piechoty*.

Kollega *Lęski*, Professor astronomii w szkole głównej Krakowskiej: *Własną rozprawę o nauce przyrodzenia*.

Roman *Markiewicz*, Professor fizyki, w szkole głównej Krakowskiej: *Własną rozprawę o naturze i o zasadach fizyki*.

Jochim Lewel, własne pismo geograficzno historyczne; *stosunki handlowe Fenicyan, a potem Kartagow z Grekami*.

Prezydent stołecznego miasta Warszawy *Węgrzecki* własne pismo: *O włościanach*.

Dybek Doktor medycyny, dzieło w Francuzkim języku: *O robieniu dróg*.

Drukarz *Dąbrowski* złożył wydane w drukarni jego dzieło pod tytułem: *Głosy Pośta Maryampolskiego na Sejmie 1811 roku*.

Kollega *Wincenty Bandtke*, Professor w szkole prawa i administracyi: *Własną rozprawę o potrzebie nauki prawa*.

Kollega *Bentkowski*, Professor w szkole departamentowej Warszawskiej własne dzieło: *Historiá literatury Polskiej*.

Kollega *Julian Niemcewicz*, własne pisma: *Komedyá Samolub*, i *dramma muzyczne: Jadwiga Królowa Polska*.

Kollega *Kruszyński*, Sekretarz Generalny w Ministerium skarbu: *Zbiór konstytucyi Seymu pacifikacyjnego*; i dzieło pod tytułem: *Hypomnema Reginarum Poloniae*.

General dywizyi *Wincenty Krasinski*: *Rozprawę o sztuce toczenia kopii*.

Kollega *Kaulfus* Professor w szkole Departamentowej Poznańskiej: *Własną rozprawę o nauce starożytności*.

Do zbioru rękopism oddał obywatel *Stanisław Treter*: *Biografię Tomasza Tretera*, *Kanoniká Panny Maryi w Rzymie za Tybrem*. Tegoż: *Uwagi o książce peregrynacyi Radziwiłła*.

Kollega *Walenty Skorochod Majewski*, złożył: *Kartę chronologiczną Priestleja*; i *karty ręczne obejmujące niektóre znaczniejsze części Warszawy w roku 1710*. Nadto: *Dwa tomy rękopismów nieśmiertelney pamięci Krasickiego*.

Kollega *Kruszyński*, oddał następujące rękopisma pod tytułem: *Ratio perceptarum pecuniarum in varios usus Sacrae Majestatis Regiae, ab anno 1552. ad annum 1562, per Ludovicum Decium*. — *Ratio communium expensarum in usus proprios Ludovici Decij*. *Spisek użycia dochodów kościelnych i szpitalnych przez Krzysztofa Szleyzera, z roku 1574 do 1577*.

Marszałek nadworny, Senator *Mużachowski*, darował pięć rękopismów ważnych w rzeczy: *dzieł narodowych*.

(Dalszy ciąg następnie.)

Z Berlina dnia 26. Stycznia.

Przybył tu Polski General *P. Balz* (?) *z Bruchsal*.

Z Halberstadt d. 19. Stycznia.

Urządnicy Xięstwa Brunświckiego, którzy dla tego, że są z urodzenia Pruskimi poddanyimi, przez rządzącego Xięcia Brunświckiego

bez wynagrodzenia z urzędów swych oddaleni zostali, mają się zgłaszać ze swemi patentami i dymissyami, lub innemi świadectwami służby u podpisanego Cywilnego Gubernatora, ażeby tak względem ich wynagrodzenia ze strony Xięcia Brunświckiego, iako też względem ich pomieszczenia w Pruskiej służbie, potrzebne kroki przedsięwziętemi być mogły.

Królewsko-Pruski Tajny Radca stanu
i Cywilny Gubernator,

Klewiz.

Z Hamburga d. 21. Stycznia.

Tutejszy Korrespondent zawiera następujący:

Wypis listu iednego Meklenburgczyka z *Rzymu* dnia 5. Grudnia 1814.

Wyspa *Elba*, którą dnia 14. m. z. zwiedziłem, składa się z wysokich gór i z dolin. *Porto Ferrajo* leży na pochyłości góry, na której dwóch najwyższych szczytach są dwa zamki; między temi nieco niżej wystawił *Bonaparte* mieszkanie dla siebie. Tu on mieszka w niepozornym domku o dwóch piętrach i siedmiu oknach z przodu; z iedney strony ma widok nagich skał i swojej stolicy, z drugiej zaś morza i stałego lądu. W mniejszym ieszcze obok stojącym domku, mieszka jego matka i Xiężna *Borghese*, które iedynie z całej rodziny za nim się udały. Z Generalów sam tylko *Bertrand* tam pozostał. Inni powoli pooddalali się już od niego. Z 800 grenadyerów dawney gwardyi jego, niemasz iak tylko 600; reszta pouciekała. Grenadyerzy noszą ieszcze dawny mundur, prócz kokard, które są czerwone z białem i z trzema złotemi pszczołkami na białem tle haftowanemi. Prócz tego ma oddział artyleryi, szwadron ułanów, po większey części Polaków — nieszczęściem kilku także Niemców — oraz batalion Korsykańów. Jego 18 działowa korweta iest okrętem Francuzkim, który mu dla rozrywki pozostawiono, i na którym on przejeżdża się niekiedy po morzu.

W dniu przybycia mego stała iedna Angielska fregata na przystani; nazajutrz rano odwinęła ona, i trzeciego dopiero dnia przybiła znowu inna. Jeden Pułkownik i ieden Kapitan Angielski, bawią ustawicznie w *Porto Ferrajo*. Ci wraz z Kapitanami Angielskimi fregat w przystani stojących, są iedyni z cudzoziemców, którzy tam u dworu przystęp mają. Żadnemu innemu cudzoziemcowi nie pozwala *Bonaparte* przystępu do siebie, a nawet zbliżyć się zdaleka do mieszkania swego. Miałem przecież kilkakrotnie sposobność przypatrzenia mu się dobrze zbliżka, i znalazłem potwierdzenie tego, iż teraz bardzo zmężniał. Ubiór jego iest ieszcze ów dawniejszy, iaki na wszystkich rytniach (kopersztychach) wyrażają.

Więść o uwiezionych przezeń wielkich skarbach, zdaie się być płonną, a pensją przeznaczoną podobno mu nie nayregularniey wypłacają. Ażeby więc wojsko swoje mógł utrzymać, niesłychanemi uciska lud podatkami. Podczas mojego pobytu wybuchnął z tego powodu w iedney części tej wyspy wyraźny bunt, i odradzano mi zamierzoną podróż do *Porto Longone*, ponieważ poprzedzającej nocy ruszył w tamtą okolicę oddział żołnierzy, końcem postromienia wybuchłych rozruchów.

N I E M C Y.

Merkury Reński (Gazeta w *Koblencu* wychodząca), umieściwszy uwagi nad przszłym stanem *Niemiec*, kończy ie następującemi słowy:

„Że Xiążęta bronią swej udzielności, iest rzecz naturalna, bo dla kogoż panowanie nie iest pochlebniem? Ależ w takim kraiu, który nie iest w stanie utrzymać powagi swojej za granicą, tudzież działać możnie wypowiadając woynę, lub zawierając pokóy, niemoże się Xiążę praw Maiestatu domagać. Xiążę, niemożący powierzyć żądań swoich mocy oręża, musi się zrzec praw takowych; gdyż od tego

właściwie zawisł Maiestat, aby praw swoich bronić potęgą. W Niemczech są teraz oczywiście tylko *Austria* i *Prusy*, które sprawiedliwość zrobić sobie mogą. Wszyscy inni, muszą iako Obywatele stawać przed Sądem i czekać wyroku onegoż, a nawet żądają tylko swej mniemaney sprawiedliwości. Kto zaś oświadcza, że uznaie Sędziego nad sobą, ten nie jest udziałnym. Dla czegoż więc odwołasz Cesarzu przyjęcie tego oświadczenia, oraz wymierzanie Xiążętom i poddanym onychże sprawiedliwości teraz i nazawsze, kiedy Ciebie od dawna już potrzebują?

„Prawda, że *Austria* tytułu Cesarza Niemieckiego przyjąć nie może, jeżeli się takie mają zawiązać stosunki, iakich Xiążęta żądają. Któż zechce byź Cesarzem Xiążąt, którym rozkazywać niemożna? Xiążąt, którzy równie tyle mają do powiedzenia, co i sam Cesarz! Taki Cesarz byłby tylko uędzną postacią, przybywającą na Seyny nie dla czego innego, iak tylko, aby stanowić w czcnych formach, i prócz marnotrąwienia pieniędzy dziedzicznych krajów swoich, niczego więcej nieczynić. Kto więc twierdzi, że *Austria* godności Cesarskiej nie chce, ten nie wie, o co tu idzie. Cesarstwo nad udziałnymi Xiążętami jest niedorzecznością i czcym tytułem, którego *Austria* do wielkości swojej niepotrzebuje, i który wikłałby ją w tysiączne spory podówczas, gdyby się za dobro ogólney Ojczyzny poświęcała. Gdyby wszyscy Xiążęta od wieków tak byli postępowali iak *Austria*, żylibyśmy w spokojności, zgodni pomiędzy sobą, i banoby się nas za granicą. Żądza udziałności, ta jedynie popsuka Niemcy. Można sobie pomyśleć, że miło będzie Xiążętom Niemieckim, jeżeli *Austria* odrzuci dostojność Cesarską, którą iey tylko przez komplement ofiarowano. Naówczas to kazaliby Xiążęta z ukontentowaniem pakować w *Wiedniu*, i powróciliby do domu, nic nie zrobiwszy. Jeżeli się niczego niedokáže,

jeżeli układy przez prywatne pretensye nie przyjdą do skutku, tedy Xiążęta zyskają wszystko, a ludy nic.

„Gdyby *Austria* w czasie przystąpienia swojego do powszechney koalicji przybrała była znowu tytuł Cesarstwa Niemieckiego, byłiby się w iey wtenczas radzi na dyskrecyją podali. Niechże więc ci, którzy odpadli, i teraz uznają, że im o amnestyą prosić, ale nie prawa przepisywać należ; że dosyć dla nich szczęścia, gdy się im kraie ich iako własność pozostaną, a Cesarz do dawnych swoich przywilejów powróci. Niechay się mocno zastanowią nad tém, iakiego po swym powrocie spodziewać się mogą przyjęcia od ludów swoich, jeżeli im rozdwoioną i pokawałkowaną Ojczyznę, bezwładną Konstytucyę, a z nią widoki ciągnącey się znowu przez cały wiek biedy, nędzy i hańby przywiozą. Niechay, gdy ieseze czas jest, poświęca część swojej przywłaszczoney władzy dla ocalenia sobie ogółu. Natenczas zaś, nieociągay się ukochany *Franciszku* byź znowu Cesarzem Niemieckich ludów Twoich. Dla czegoż zważasz na opór tych, którym nawet według świętych praw Rzeszy Niemieckiej niebyłbys winien dotrzymać słowa (choćbys ie im był dał), które oni teraz w taki sposób na swój chcą tłómaczyć pożytek. Jakież to nieszczęście dla kraju, gdy ludy i Xiążęta są poróżnieni! Obeyrzy się, otwórz Twe uszy, a zobaczysz i usłyszysz od iednego końca *Niemiec* do drugiego lud, który Cię z wyciągnionemi rękoma za Cesarza wzywa. Pragną Cię ludy Niemieckie, pomimo wszelkiego oporu otaczających Cię Xiążąt, którzy poddanych swoich na milczenie potępią, a nawet i gazety pod dozor biorą, lub wcale niszczą, aby krzyk nie stał się powszechnym i niedoszedł do tronu Twoiego. *Niemcy*, nietylko że w samych sobie są poszarpane, ale nawet powstał spor między Xiążętami i ludami, spór, który Cesarz tylko zgodzić może.

Na niego są wszystkie oczy obrócone, na nim wspierają się wszystkie nadzieje, aby od niego sprawiedliwe posiadanie, słuszny podział, bezpieczny koniec i rozsądna wolność wychodziły.“

Z Włoch dnia 9. Stycznia.

Podług wiadomości z *Rzymu* dnia 24. Grudnia, mianował Oyciec S. Brygadiera *Bracci* Generałem Porucznikiem wojsk Papieżkich.

Na żądanie rządu Hiszpańskiego poimano i uwięziono w *Rzymie* pewnego Generała Hiszpańskiego. Miał on być odesłanym do *Hiszpanii*; lecz to, z wyższego rozkazu, nienastąpiło. Od tego czasu aresztowano w *Rzymie* kilkunastu krajowców i cudzoziemców.

Dnia 28. Grudnia przybyło z *Wiednia* do *Genui* dwóch gońców, przeznaczonych do *Palermu*, którzy dnia 31. puścili się tamże na statku przewozowym.

Monitor Neapolitański pisze pod dniem 26. Grudnia: „Niemożemy iak tylko oddać sprawiedliwość troskliwości Ministrów Angielskich około Króla Sycylijskiego. *Anglia* zaręcza mu tę wyspę, iak zaręczyła Królestwo Neapolitańskie Królowi *Joachimowi*; poczytuujemy za rzecz chwalebna i sprawiedliwą, iż dopełnia swych obowiązków względem obudwóch Monarchów. Stenwszystkiem przy znanym sposobie m. śleńia Króla Neapolitańskiego, niema potrzeby Król Sycylijski, starać się o obcą pomoc ku swey obronie przeciwko niemu. Król Neapolitański oświadczył się być z nim w stanie pokoju, iak ze wszystkimi mocarstwami *Europy*. Nieoddalił on od siebie żadnego otwartego i regularnego stosunku z *Sycylią*; zakazał zaś tylko nieregularnych związków i obwieścił, że bandera *Sycylijska* przypuszczana będzie niezwłocznie do jego portów, skoro okrętom Neapolitańskim dozwolone będzie wbieganie do portów *Sycylijskich*.“

Listy z *Rzymu* zapewniają, iż się udało Oycu S. wyednać łaskę dla Xięcia pokoju, którego wydania żądał *Ferdynand VII.*, uważając go za buntownika i zdrajcę, a którym się opiekuje Król *Karól IV.* i Królowa, małżonka jego. Oyciec S. pisał z tego powodu bardzo nalegający list do Xiędza *Ostolaza*, spowiednika Króla *Ferdynanda VII.* Xiążę pokoiu ma z swej małżonki, Infantki Hiszpańskiej, córkę, która piastuje tytuł Xiężniczki *Alkudyi*, a która w *Rzymie*, gdzie żyje na łonie Królewskiej Hiszpańskiej rodziny, bardzo jest poważana.

Król Sardyński zapewnił *Genueńczykom* następujące dobrodziejstwa: Dozwawać będą tej samej opieki, iak iani poddani Królewscy; wojsko wcielone będzie do wojsk Królewskich z równemi prerogatywami; port wolny przywrócony będzie z dawnemi prawami, a p. zeznaczone doń towary, mają wolny przechód przez państwa Królewskie; w każdym okręgu będzie rada prowincjonalna, z 30tu członków, wybrana z listy trzechset osób, opłacających naywięcej podatku, i co rok w piątej części odnawiana. Pierwszego tylko raz u mianuje ją Król, równie iak iey Prezes, który jednakże, niebędąc członkiem rady, nie ma prawa głosowania. Król przepisze skład rady, która jedynie zatrudniać się będzie potrzebami gmin, i zgromadzać się corocznie w przeznaczonym od Króla czasie. W razie potrzeby uchwalenia nowych danin, zgromadzą się corocznie wszystkie prowincyalne rady w *Genui*. Podatki, które teraz Król w *Genui* nakłada bez poradzenia się rad prowincyalnych, niemogą przewyższyć stosunku danin w dawniejszych państwach Królewskich (majątniysy *Genueńczykowie* korzystniey na tém wychodzą). Dług publiczny, tak iak go rząd *Francuzki* uznał, jest zabezpieczonym; moneta krajowa wraz z *Piemoncką* przyimowana będzie w Królewskich kassach; Trybunał *Genueński* zostaje w równym stopniu

z Trybunałami w *Turynie*, *Nizzy* i t. d. Pensye są zapewnione, dopóki pobierający one w kraju bawią. Nabor wojska dzać się będzie w równym stosunku, iak w innych Królewskich państwach, a służba morska rachować się będzie za służbę lądową. Jedna kompania gwardyi Genueskiej składać będzie 4tą kompanią gwardyi Królewskiej. Muncypalność Genueska składać się będzie ze 40 szlachty, 20 mieszczan, żyjących z swych dochodów lub bawiących się wyzwolonemi sztukami, i 20 znakomitych kupców. Pierwszy raz mianuje ją Król, a w przyszłości uzupełniać się sama będzie z Królewskim zatwierdzeniem. Król mianuje Prezesa. Muncypalność zawiaduje dochodami miasta, niższą policyą, dobroczynnemi instytucjami, i mieć będzie osobną urzędową odzież; Syndykom wolno nosić togę Prezesów Trybunałskich. Uniwersytet używać będzie swobod uniwersytetu Turyńskiego.

Król Sardyński przywołał Jezuitów do swych krajów; także Król Hiszpański prosić miał Oyca S., ażeby mu odesłał Jezuitów Hiszpańskich, którzy bawią w *Rzymie*.

Do *Ankony* przybył 85letni Biskup Gondarski, *Albertini*, z 5 Xieżmi z wyspy Cypru (należącej do Turków), dla powinszowania Papieżowi szczęśliwego powrotu do stolicy Chrześcijaństwa. Podczas wyprawy do Egiptu, Katolicy w Turcyi Europejskiej, bardzo tam byli prześladowani (zapewne tylko Francuzi i Włosi zostający pod wpływem Francuzkim); uszło więc ich 800 z 50 Xieżmi do Cypru, gdzie dobrze byli przyjęci i kwitnącą założyli osadę.

Xiążę *Bedford* i 3 synowie jego, stawieni byli przed Oycem S. przez Dominikana Xiążda *Taylora*, który zwykle Anglików na audyencyą wprowadza.

Sławny Chemik *Humphry Davy*, zwiedza teraz kopalnie żelaza na wyspie *Elbie*.

Gdy niedawno przybyły do *Porto-Ferrajo*

Kaper Algierski, chciał zaraz wybieść za okrętem Rzymskim, który z portu wyruszył, zgromadził *Napoleon* wojsko osady, i groźbą, iż zniszczy okręt, przymusił Kapra do wycekania 24 godzin i szanowania neutralności.

Zadziwiająca skutki magnetyzmu.

(Dalszy ciąg.)

Od dnia tego zmienił się istotnie stan *Julii*, która, iako powracająca do zdrowia, słabe tylko miewała peroxyzmy, które ją pierwey tak mocno dręczyły. Dnia 14. Stycznia oznaymiła ona we śnie magnetycznym Baronowi *Sztrombekowi*, co nasępuje:

„W Niedzielę (dnia 17. Stycznia 1813.) ozdrowieję zupełnie; ale do szczęścia moiego trzeba, ażebyście mi włożyli na palec złotą obrączkę, wartuiącą dwa Luidory, wewnątrz z literami E. A. F., a to między 10tą i 11tą godziną zrana, ale i o iedną sekundę nie później. Obrączka ta, gdzie sami chcecie, może byđ zrobiona, byle nie *tu*. Musi ona leżeć w pudełeczku z zielonego marokinu. Przez całe moje życie muszę ją nosić na skazuiącym palcu. Musi byđ także na pargaminie przyszyta.“

W oznaczonym dniu, to iest: w Niedzielę, kwadrans na godzinę 11tą, udał się Baron *Sztrombek* do swoiey żony z obrączką, przygotowaną według życzenia *Julii*. Siedział on ze swoią żoną na sofie, gdy o samey godzinie wpół do 11tey weszła *Julia* do pokoju w rannym ubiorze. Nic nie mówiła i zapewne była we śnie magnetycznym. Zdiąwszy obrączkę, którą zwykle na pomienionym palcu nosiła, włożyła ją na drugi. — Gdy Baron *Sztrombek* przemówił do niey i obrączkę z oznaymieniem oneyże przeznaczenia pokazał, podała rękę nic nie mówiąc. Baron *Sztrombek*, odpruwszy od pargaminu obrączkę, włożył ją iey ostrożnie, tak iak żądała, na palec.

W tym momencie, w którym obrączka znajdowała się na palcu, ziewnęła i przebudziła się z drzymania, mówiąc te słowa: „Cóż to ma znaczyć? Na cóż tu ten gruby wielki pierścionek? Gdzież ja jestem, i jakim że tu przyszedłam sposobem — dawnoż ja już wstała?”

Nie wiedziała ona ani słowa o tém wszystkim, co się w iey słabości, to jest od Poniedziałku w wieczór dnia 4. Stycznia, aż do dziś dnia 17. Stycznia 1813. przytrafiło. — Sądziła, że to był Wtorek. — Nie wiedziała zatem nic ani o śnie magnetycznym, ani o drzymaniu, ani o symptomatach swojej słabości, w której zdawała się żyć w zwyczajnej swojej istocie. Nie wiedziała więc nic o wizytach, które oddawała i przyjmowała; nic o koncercie, na którym była; nic o spacerach swoich, o godzinach muzykalnych, które brała; nic nareszcie o zatrudnieniach domowych, które załatwiała. Te upłynione 14 dni nie znajdowały się w iey życiu, czyli raczej była ona w nich zupełnie inną osobą. Kosztowało nie mało pracy, nim ją przez opowiadanie rzeczywistości niejako przekonano. Nieskończenie wiele razy powtarzała: *że się nigdy nie miała lepiej, iak teraz.* Z uderzeniem godziny 11tej ziewnęła raz icsze, a tu już i te trochę osłabienia, które dotąd zdawała się mieć icsze, zniknęło do szczętu. Odtąd niemożna już było spostrzedz na nię najmniejszego śladu iakiey choroby.

Na *Julii* okazał się więc zwierzęcy, z samey natury wynikający magnetyzm, iako najwyższy, nayokazalszy ostatni środek, iakiego natura do uleczenia używa. (Obacz stronnice 142 dzieła Barona *Sztrombeka*.) Jest to wygórowanie ludzkiego instynktu, a przytłumienia rozumu. (Obacz powyższą stronnice).

Natura chce pewnie używać bardzo często magnetyzmu do uleczenia szaleństwa, melancholii i wszystkich mózgowych i nerwowych

chorób; ale się nie zważa na iey rozkazy, iakie ona daie przez usta chorego, który wpada w sen magnetyczny. Chory, będący na naypiękniejszy drodze do wyzdrowienia, trzymany bywa za szalonego, nie czyni się tego, co on rozkazuje, a tak *staie się w samey rzeczy szalonym na wieki.* Kryzys już się więcej nie wraca. Cożby się było stało z *Julią*, gdyby w początkach iey choroby za szaloną trzymaną była, i gdyby z nią tak postąpiono, iak zazwyczaj z szalonymi postępować się zwykło. (Obacz dzieło Barona *Sztrombeka* stronnice 144.)

O wyżej opisanym stanie *Julii*, tudzież o nader godnych uwagi fenomenach, które się w ciągu iey choroby pokazywały, udzielamy czytelnikom naszym następujące wielce ciekawe wiadomości. Dla przekonania zaś każdego o ich prawdzie, przytaczamy, przy każdej namienionej okoliczności, stronnice dzieła Barona *Sztrombeka*.

Budowa ciała *Julii* (iako się już namieniło) nie była w niczem nadwężona; zostawała ona w naypiękniejszym kwiecie młodości, była czerstwą i naydzielniejszą siłą żywotną uposażona. (Stronnice 2. 143 i 164.)

Miewała ona melancholię (Stron. 2 i 143.) — Zdawało się, że obca iakaś substancya osiadła na iey mózgu. Podczas swych pierwszych fantazyi, mawiała o sobie: „*Sercu moiemu nic nie zbywa, ale w głowie moiej dolega mi; tam coś tkwi; mózg mój musi się całkiem przewrócić.*” Z tém dała się ona często słyszeć, nawet i we śnie magnetycznym. — Ztąd pochodził iey nieprzełamany upor, który po wyleczeniu, iako we śnie magnetycznym mawiała, miał zniknąć i w samey rzeczy zniknął. (Stron. 143 i 162.)

(Dalszy ciąg następnie.)

D O N I E S I E N I E.

Dochód z danego w dniu 11. Stycznia r. b. przez tutejszych Amatorów muzyki Koncertu na wsparcie pogorzalców Obornickich, wynosi, po odjęciu wydatków, 128 tall. 12 dgr., któreśmy w powyższym celu Szanownemu Magistratowi miasta *Obornik* odesłali. Ufni w znanych dobroczynnych chęciach Łaskawey Publiczności, chętnie poświęcimy nasze usługi w rozdaniu biletów do przyszłych Koncertów. Poznań dnia 28. Stycznia 1815.

Karol Berlach. Penak. Frost.

Z Poznania d. 31. Stycznia.

Przybyli tu JJ. WW. Generalowie Majorowie *Diatkow* i *Argamakoff* iszy.

Dnia 28. przeciągnęły tedy pułki ułanów Orynburski i Włodzimirski, a dnia 29. pułki piechoty Ładowski i Nisegorodzki. Dwa ostatnie składały się z 4 Oficerów sztabowych, 57 Oficerów niższego stopnia, 2332 żołnierzy i 265 koni.

Z Paryża d. 17. Stycznia.

Xiążę *Fleury*, który niedawno spadłszy z konia nogę złamał, rozstał się z tym światem.

Policya tuteysza uczęstowała *Sekwang* niepospolitą ilością win zfałszowanych.

Wiadomość o chorobie Króla Neapolitańskiego tak mało się potwierdza, iak włożenie sekwestru na dobra rodziny *Bonapartego*.

Podczas ostatnich rozruchów w *Lugdunie* postradał życie jeden piekarz. Partya Prefekta była najsłabsza. Partya przeciwna dzieliła się na Republikanów i Bonapartistów, którzy jednak z sobą trzymali. Prefekt (znany ze śpiska *Malleta*, Pan *Chabrol*) został zrzucony z urzędu za nierostropne postępowanie przy tém zdarzeniu.

Przedwczoraj umarła tu w połogu Hrabina *Daru*, licząca lat 33. Była ona matką 8 dzieci.

Wedle doniesień z *Ameryki*, Angielska wyprawa przeciw *Nowemu Orleanowi* nie udała się.

Hrabia *Barthelemy*, Par *Francyi*, zaszczy-

cony został wielkim krzyżem legii honorowej, a W. Urzędnikami teyże legii mianowani są Hrabiowie i Parowie *Semonville*, *Valence*, *Pastoret* i *Dupont*.

Kościół *S. Magdaleny* ma bydź odbudowanym i poświęconym *Ludwikowi Męczennikowi*.

Pan *Carnot* w dziele swoim pod tytułem: *Przełożenia uczynione Ludwikowi XVIII*, umieścił wiele śmiałych myśli we względzie tego Monarchy: np. „Coż było powodem, iż tak długo znoszono tyraniją *Napoleona*? Umiał on wznieść dumę narodową. Z iakiemże to poświęceniem nie służyli mu ci nawet, którzy go nienawidzili. Francya poddała się już była przywłaszczeniom *Napoleona*. Możeby była nawet potwierdziła dane mu nazwisko Wielkiego, które onemuż przyznali zbyt wczesnie iego pochlebey, gdyby w ostatnich swoich wyprawach niebył się dopuścił tylu niesprawiedliwości, i nieużywał tylu środków niedorzecznych. Ten sam naród może będzie dzisiaj surowszym względem swego prawego Władzcy, każdy bowiem mniema mieć prawo oczekiwania więcéy po tym, który przybywa, aniżeli po tym, którego przymuszaia do ustąpienia. Ten, kto przymusza kogoś do opuszczenia mu miejsca, przyjmuie na siebie tem samem cicho obowiązek, lepiey czynienia od niego. Emigranci, którzy w Anglii popierali gorliwie sprawę *Burbonów*, i którzy mieli tam;

że summy, odebrali je całkiem, a nawet do końca Grudnia są zapłaćeni. Niektórzy z nich odebrali do 40,000 frankow. — Schwytano Generała *Excelmana*, którego sprawa wiadoma.

W *Saumur* otworzono szkołę dla kształcenia w micy nauczycieli dla jazdy. Każdy pułk jazdy ma tam wysyłać uczniów, wybranych z Oficerów i Podoficerów.

Xięża, którzy się pożeniłi i mają urzędy Administracyjne, zaczynają się teraz kłopotać; powszechną jest bowiem pogłoska, iż na żądanie stolicy Apostolskiej wyrzuci będą z urzędów, które zależą od Rządu. Może też rozsiano tę pogłoskę dla tego, aby ich zatrwożyć, a tem samem pomnożyć liczbę malkontentów.

Rozmaite wiadomości.

Machina drukarska, wynaleziona przez *Sasa*, nazwiskiem *König*, a używana teraz w *Londynie*, może ze wszech miar stanowić epokę w sztuce drukarskiej. Działa ona za pomocą pary, i tak jest urządzona, iż, gdy złożone pismo jest zaśrubowane w ramach, człowiek powinien tylko doglądać tego bezzmysłowego robotnika. Machina ta, opatrzona w papier, nadaie farbę, kładzie papier na formę, drukuje, i podaje wybity exemplarz blisko stojącemu dozorczy, a to wszystko idzie tak szybko i zręcznie, iż w iedney godzinie można wybić 1100 exemplarzy.

Na Kongresie pokoju w *Karlowitz* 1698 r. Posłowie Porty domagali się pierwszego miejsca. Tegoż samego żądania byli Posłowie Cesarza *Leopolda*. Po tych upierali się o pierwszeństwo Pełnomocnicy Polski i Rosyjski. Wenecki przestawał już na tem, aby go przy Angielskim posadzono. Ażeby wszelkim uść rozterkom, użyto następującego wybiegu: Wystawiono salę konferen-

cyną w kształcie okrągłym, która miała tyle drzwi, ile było Posłów, a każde z nich było w kierunku ich krajów. Podobnym sposobem w okół sali rozbito namioty. Każdy wychodził z swojego namiotu równym krokiem, tak że wszyscy o iednym czasie wchodzili do sali, razem się witali i zasiadali na przygotowanych dla nich krzesłach, stojących właśnie przy drzwiach, które wchodzili.

W dzień Bożego Narodzenia r. z. iędźżąc sankami młoda dama z bratem i przyjacielem po rzece *Aa* pod *Münster*, wpadli w wyłom lodu i wszyscy utonęli. Matka ta zostawia swemu mężowi czworo malenkich dzieci.

Doniesienie o śmierci.

W niedzielę dnia 29. Stycznia wieczorem o wpół do 9tej godziny, rozstała się z tym światem chorująca na odrę nasza córka i siostra *Julianna*, w wieku swoim 27 lat i dni 16. — Tę tak przykrą i w głębokim żalu pograżającą nas stratę, oznajmiamy niniejszém wszystkim przyjaciółom naszym i znajomym. Poznań dnia 31. Stycznia 1815.

Godefryd Berger, kupiec,
z całą zasmuconą rodziną.

Prośba o wsparcie. Wiatrak mój położony przy tuteyszém mieście na Poznańskim trakcie, spłonął ogniem w nocy z dnia 9. m. b. Smutny ten wypadek, żądający główny cios micy chudebie, jest dla mnie tém dotkliwszym, że będąc, podług wszelkich śladów, dziełem złośliwey ręki, nosi na sobie znamie znieważoney ludzkości. — Upoważniony pismami, uzyskanemi od Dominium, Urzędu Burmistrzowskiego i cechu młynarskiego, a poświadczającemi nieszczęście, które mnie dotknęło, przemawiam do waszych serc, czułych nad losem biednych, Szanowni Obywatele, którzyście niedawnych moich towarzyszków nieszczęścia tak ślachetnie wesprzeć raczyli, a mianowicie Zaci. Spółprofessyoniści, ażebyście i mnie w miarę sił waszych pozwolili być uczestnikiem waszey szcudroblowości. Wszelkie dary raczy przyjmować uproszony tuteyszy JPan Burmistrz.

W Lwówku dnia 18. Stycznia 1815.

Ciosański, młynarz.

Doniesienie. Porter, prawdziwy hollenderski ser, francuzkie, ryńskie, czerwone węgierskie wino, i przedni Arak de Goi ma na sprzedaż w Kościanie Kupiec Krug.

Uwiedomienie. Na żądanie JPana Emanuela Hoffmanna, w Poznaniu zamieszkałego, dnia 28. m. i r. b. na miejsce JPana Fryderyka Kefslera, témczasowego Administratora nad kamienicą z przyległościami, na Chwaliszewie przy Tamie pod Nrem 138 położoną, JPan Franciszek Tomaszewski, Administratorem sądownie ustanowiony został; a zatem namieniony JPan Kefler, do zarządzania rzeczoną kamienicą prawa niema, i z nim od tego czasu zawarte układy, ważne niebędą; co się niniejszém wszystkim w tym interessowanym dla przestrogi do wiadomości podaje.

Poznań dnia 31. Stycznia 1815.

Jan Köhler, K.p.T.H.D.P.

Do sprzedania. Na żądanie zamieszkałych w Swadziemu w Powiecie i Departamencie Poznańskim sukcesorów zmarłych braci WW. Mikołaja Kąsinowskiego, Pułkownika, i Macieja Kąsinowskiego, Kapitana, dnia 13. Lutego r. b. zrana o godzinie 9. i następujących dni, w kamienicy pod Złotym Jeleniem, położoney na ulicy Napoleona pod liczbą 210, sprzedawane będą publicznie przez niżej podpisanego różne rzeczy, należące do pozostałości zwyż wzmiankowanych braci Kąsinowskich, iako to: bielezna, suknie, konie, powozy, narzędzia, srebra i klejnoty, za gotową zaraz zapłatą w grubey kursującey monecie naywięcey dającym; do czego wzywa się chęć kupna mających.

Poznań dnia 24. Stycznia 1815.

Fr. Giersch,

Notar. w Pozn. Depart.

Do przedania. Z mocy upoważnienia Przewietnego Trybunału, pozostałość niegdy Urodz. Jozefata Wysiekierskiego, składająca się z sreber, garderoby, bielizny, pościeli, etc. dnia 20. Lutego r. b. i następujących zrana o godzinie 9tey w mieście Żerkowie, za gotową natychmiast zapłatę plus licitando przedaną będzie; ochotę kupna mający, zapraszają się niniejszém.

Pyzdry dnia 19. Stycznia 1815.

Wydział Sporny Sądu Pokoju
Powiatu Pyzdrskiego.

Ryll, Podśdek.

Do przedania. W moc wyroku Przewietnego Trybunału Cywilnego Departamentu Poznańskiego potwierdzającego akt obrady familijney z dnia 13. Stycznia roku bieżącego z Nro. 26 A. na żądanie Opiekunów małoletnich dzieci po Jakubie Szlape, w wsi Kiołczewie pod liczbą 42 zmarłym, iako to: Maryanny z Mockow owdowiałey Szlapeziny, matki małoletnich i Jakuba Szlapy, Okupnika, przydanego Opiekuna w wsi Kiołczewie Powiatu Kościańskiego, mieszkających. Przedane będą drogą publiczney licytacji za gotowe pieniądze naywięcey dającym, nieruchomości i ruchomości, to jest: domostwo z przyległemi chlewami i studnią, browar z soszarnią i gorzalną z wszelkiemi porządkami browarnemi i do gorzalni należącemi, z prawem robienia i szynkowania piwa i wódki, młynek do melcia stodów, ogród i łąka; prawem wieczney dzierżawy nabyte, z opłaceniem kanonu rocznie z browaru Talarów 50. gr. 20., a z gorzalni Talarów 10. oprócz podatków zwyczajnych Rządowych i wiejskich, która to nieruchomość ogólnie oceniona przez Bieglych na Złotyeh polskich 9,480. — Przedaż ta skuteczną zostanie na gruncie w wsi Kiołczewie pod Kościanem, w Powiecie tutejszym, w domu pod liczbą 42. przez podpisanego Notaryusza Powiatu tureyszego, w Kościanie na rynku pod liczbą 23 mieszkającego. Do którey to licytacji termin przedstanowczy, czyli przygotowujący, na dzień 6. Marca roku bieżącego wyznaczonym został. — Wzywa się zatem chęć do kupna mających, iako też i Wierzycieli, pretensye do spadku zmarłego mających, aby się na terminie tym stawili.

Kościan dnia 21. Stycznia 1815.

Pisarz Aktowy Powiatu Kościańskiego
Departamentu Poznańskiego,
J. Zgorzałewicz.

Do zadzierżawienia.

Podinspektor Dóbr i Lasów Narodowych
Okregu Kieckiego.

Folwark Bielawy, w Ekonomii Gnieznińskiej pod miastem Gniezmem sytuowany, z dwóch włók chelmińskich gruntu składający się, wypuszczonym będzie przez licytacją publiczną w dzierżawę czasową na lat dwa od dnia 1. Czerwca r. b. poczynając, do dnia ostatniego Maja 1817. Termin do licytacji wyznaczonym jest tu w Gnieźnie w biurze Podinspektora na dzień dwudziesty trzeci miesiąca Lutego r. b. przed południem o godzinie dziesiątey, na którym więc wszyscy chęć dzierżaw

wienia mający stawić się zechcą. Każdy z resztą licytować chcący złożyć winien będzie przed licytacją na vadum złotych pol. sto osmdziesiąt. O warunkach przed i na terminie dowiedzieć się można.

Gniezno dnia 24. Grudnia 1815.

Nro. 96 }
101 } Stycznia.

Nowacki.

Do zadzierżawienia. Gdy pro Trinitatis 1815 dzierzawa tutejszych Kamelarnych pertynencyów, iako to: 7 hubów, 2 $\frac{1}{2}$ morgów i 10 □ prętów roli, powtórę cła brukowego, iarmarcznego i stawu młyńskiego, się kończy, i na trzy następne lata mają być zadzierżawione, przeto termin licytacji na dzień 21. Lutego, 7 i 21. Marca r. b. za każdą razą przed południem o 9tej godzinie, tu w Krobi są wyznaczone. Wszyscy wolą mający dzierzawić rzeczony pertynencye, wzywają się niniejszém na powyższe terminu swoje podanie złożyć do Protokołu, a mogą się więcej dający spodziewać, iż na ostatnim peremptorycznym terminie, dzierzawa aż do wyższej aprobacji przyznana im będzie. Krobia dnia 19. Stycznia 1815.

Burmistrz Jakubowski.

Do zadzierżawienia. Od S. Jana b. r. będzie zadzierżawiona przez publiczną licytacją wteś Szpitalna Stary Gostyń, o ćwierć mili od miasta Gostynia w Powiecie Krobkim w Departamencie Poznańskim leżąca, na trzy po sobie idące lata; termina licytacji postanowiają się:

1szy dnia 5. Marca,

2gi dnia 19. Marca,

3ci dnia 3. Kwietnia r. b.

zawsze na godzinę 10tą przed południem w Biórze Policji. Ochoťę więc mający do licytowania i kwalifikujący się do niej, zapraszają się.

Gostyń dnia 18. Stycznia 1815.

Burmistrz Zastępca
Kulesza.

Do zadzierżawienia. Małętność Xiąż pusezona będzie od przyszłego S. Jana w dzierzawę. Mający ochotę podjęcia tej dzierzawy, zechcą się zgłaszać do Urzędu Ekonomicznego w Miłuszu. Dla sprawienia zaś tém większej łatwości, przekonąć się mogą o warunkach w Expedycji Gazet w Poznaniu, gdzie rakowe tym celem złożone zostały.

OBWIESCZENIE.

Dnia 8. Stycznia r. b. przystawiono do więzienia tutejszego przez Szanowny Wydział Policji Sądu Pokoju Powiatu Babimostskiego nieciakiego Jana Schütz o kradzież koni obwinionego, wraz z wozem bosym, na którym drabki i półkoszyk się znajdował, i parą chłopskimi końmi, następującego opisu:

1. Klacz skarogniada bez wszelkiej odmiany, dziewięć ćwierci około wysoką, podług domniemania lat 15. do 20 starą na prawe oko ślepą tudzież język cokolwiek nadpsuty mającą, i przytym chudą.

2. Wałacha maści bułanęj również, prócz tego, iż ma tak nazwane Głaugen, bez wszelkiej odmiany, ze wszystkiem zdrowego, ośm około ćwierci wysokiego lat 6. do 7. starego, i przytym w dobrym ścierwie będącego.

Ponieważ zaś właściciel koni tychże dnia dzisiejszego się nie zgłosił, ani rakowy wiadomym dotąd nie jest, wzywa przeto Sąd niżej podpisany każdego któryby do rzeczonych koni prawo własności swęj udowodnił: statecznie był w stanie, ażeby się w ciągu najoźnietęj tygodni catek rech od daty dzisiejszēy rachując w Sądzie tutejszym zgłosił; w przeciwnym albowiem przypadku spodziewać się może, że konie te sposobem publicznej licytacji więcej dającemu sprzedane zostaną.

Wschowa dnia 26. Stycznia 1815.

Sąd Policji Poprawczēy Obwodu Wschowskiego.
J. Lossow, P. Z. P.
Kąsinowski.